

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Росица Димитрова Бечева,
Нов български университет,
за дисертационния труд на **Биргит Карох/Birgit Karoh**,
професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,
докторант в Нов български университет,
на тема:

ВАРИАЦИОННАТА ФОРМА В СЪВРЕМЕННИЯ РЕПЕРТОАР ЗА ФЛЕЙТА (The Form of Variation in the Contemporary Flute Repertoire)

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Научни ръководители: *проф. Явор Конов, д.н. и проф. д-р Луиза Селло*

Биографични данни

Биргит Карох/Birgit Karoh – австрийска флейтистка, педагожка и преподавател по психология за музиканти.

Образование и обучение: След обучението си в областта на началната педагогика тя изучава педагогика на флейтата при Бернхард Крабач, както и приложна музикална наука в университета Моцартеум в Залцбург, Австрия. За магистърската си степен със специалност флейта следва в Италия при проф. д-р Луиза Селло в Консерваторията „Гартини“ в Триест, където завършва с най-високия възможен бал.

Професионална и творческа дейност: От 2010 г. насам Биргит Карох заема длъжностите преподавател по флейта, ансамбли и начална музикална педагогика в няколко музикални училища в Австрия с ученици, носители на награди. Тя води майсторски класове за млади флейтисти и публикува два тома на учебник по флейтова педагогика в издателство „Доблингер“ във Виена. През 2024 г. ѝ е предложена позиция като професор по музикално образование във федерална гимназия в Долна Австрия, която тя ще заеме.

Изнася концерти като камерен изпълнител, музикант в оркестър и солист с широкообхватен репертоар - от барокова до съвременна музика. Тя е основателка на ансамблите Трио Белария (орган, сопран и флейта) и Трио Мисаби (акордеон, арфа, флейта) и активен член на Le Agane, международен ансамбъл за хибридна флейта, основан от италианската флейтистка Луиза Селло. Участва в майсторски класове с Янош Балинт, Вил Оферманс, Карин Реда, Ервин Кламбауер, Лаура Левай Аксин, Луиза Село, Фуруг Карими Даджафар-Задех, Бернхард Крабач, Дирко Ючем, Нина Асимакопулос, Алберто Алмарца, Бернхард Визингер (джазфлейта), Андраш Адорян, Филип Бернолд, Борислав Ясенов, Татяна Къркелич, Дерек Джоунс, Кийт Ъндърууд, Уенди Стърн, Клаудия Джотолли, Естер Алфьолди Борус и Ферештех Тахбари, Биргит Каро в продължение на години усъвършенства уменията си по флейта и познанията си за флейтовия репертоар по целия свят. Участва във фестивали като „Settimana della composizione - седмица на композицията“ под ръководството на Фабио Нидер, „Festival Udine Castello“ и „Udinestate“ в Италия, конгреси на Националната флейтова асоциация в Америка, „Imago Sloveniae Festival“ в Словения или „Qingdao Music Festival“ в Китай.

В Нов български университет в София, България, тя е докторант в класа на проф. д-р Луиза Селло в областта на флейтовото изпълнителство – със специален акцент върху интерпретацията на нова флейтова музика.

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 174 страници, а структурата му обхваща: Резюме, Въведение, три глави, Заключение, Библиография (книги – 43 броя, интернет източници – 26 броя, статии от специализирани издания – 3 броя, партитури – 14 броя, дисертации – 1 брой, интервюта – 2 броя – общ брой източници 89 на латиница), Списък с фигурите, Приложение (Интервюта, График на концерти, педагогически и научни дейности, Автобиография на Биргит Карох).

Резюмето въвежда в тематична област на изследването, състоянието на разглеждания проблем. Във Въведението са изведени основната *цел на изследването*: анализиране „*вариационната* форма в съвременния репертоар за флейта, *вариацията* в нейните многобройни форми“, формулирани са *задачите*.

Докторантката изтъква: „Ръководейки се от значителните промени в конструкцията и инструменталната техника на флейта през вековете, които намират отражение в *многообразието на* тоналния израз, мотивите и формалните схеми, които могат да *варира*т, се анализират в началото на текста с избрани произведения от минали епохи. През призмата на музикалната естетика след 1945 г. и колорита на херменевтичните метаезици получените знания се прилагат при интерпретационния анализ на съвременни произведения. Подборът на новите произведения за флейта се фокусира върху различни, *разнообразни* характеристики, които могат да бъдат идентифицирани дори извън чистата теория на формите. Тези приноси разширяват инструментите за анализ, за да позволят ориентиране в съвременната музика за флейта въз основа на *вариацията на* звука като материал, който предава едновременно форма и съдържание. Акцентът върху музикалната *вариация* достига своята кулминация в додекафонията.“ (Автореферат, с. 2)

В тази връзка, „в центъра на изследването са тези музикално-естетически аспекти, които характеризират звуковото и композиционното разчупване на канона, както и атоналната музика, особено додекафонията на Арнолд Шьонберг. Тази техника и философско-музикално разбиране се разглеждат през призмата на 21-ви век, следвайки виенския композитор Райнър Бишоф, ученик на Ханс Ерих Апостел, който от своя страна е учил при Албан Берг и самия Шьонберг.“ .. В изследването „проявата на вариация в избрани произведения за флейта се изследва през различни епохи и се свързва с интерпретацията. Тези произведения се разглеждат в детайли както като техника, така и като елемент, създаващ форма, първоначално в нарастващия музикално-теоретичен контекст на разбирането за тонална музика до съдържателно ориентираните форми на вариация... Миметичният принцип е особено важен тук за извършване на философско-интердисциплинарна интерпретация. Стандартът на *вариацията* служи като насока за анализа с цел създаване на нови подходи към интерпретацията в широкото поле на новата музика.“ (Автореферат, с. 4)

Изследователските методи включват обзор на научна литература по темата, използваните исторически метод, методът на интервюто, сравнителен анализ, херменевтичният подход, на базата на които са изведени обобщения и изводи.

За по-дълбоко вникване в предмета на дисертацията са избрани произведения от литературата за флейта, които докторантката познава добре от тяхното практическо изпълнение.

Глава I „Определения за вариации и аспекти на музикалната теория, звуково развитие и философия“, е посветена на теоретичното разглеждане на *вариацията* в различни области и по-специално в музиката, разглеждането на *вариациите* в различни дисциплини в търсене на прилики и разлики.

Авторът на изследването подчертава, че „независимо от тематичната област, *вариацията* винаги се отнася до промяна, модифициране в нещо сходно“, „за цялостното разбиране на съвременната музика за флейта са необходими съвременни методи за анализ. Това означава разширено тълкуване, което отчита развитието на флейтата, нейните техники и по този начин променящите се области на приложение.“ По време на анализа е направена констатация: „Музикалната естетика и техническите аспекти на конструкцията на флейтата водят до мимесиса на древногръцката философия и разсъжденията върху „*красотата*“ и „*реалното*“ в музиката, базирани на възгледите на Шьонберг.”

Като приноси бих искала да открия: **Глава II „Определения за вариации и аспекти на музикалната теория, звукоизвличане и философия“** и **Глава III „Нова музика за флейта, свързана с вариации от 20-ти и 21-ви век, чрез холистичен анализ“**, които са със силна теоретико - практическа насоченост.

В **Глава II „Определения за вариации и аспекти на музикалната теория, звукоизвличане и философия“**, традиционният възглед за *вариацията* е обяснен чрез произведения от епохите преди 1945 година: Барок – чрез произведението „Les Folies d’Espagne“ от Марен Маре , Класика – чрез „Соната за флейта и пиано, си-бемол мажор“ и „Вариации върху популярни песни“ за пиано и флейта *ad libitum*, опус 105 от Лудвиг Ван Бетовен, Романтизъм – чрез „Вариации върху песента „Trockne Blumen“ за флейта и пиано“, от Франц Шуберт и „Фантазия брилянте“ върху „Кармен“ за флейта и пиано от Франсоа Борн - с препратка към формата.

В **Глава III „Нова музика за флейта, свързана с вариации от 20-ти и 21-ви век, чрез холистичен анализ“**, изследователското внимание се насочва към съвременни композиции за флейта. Подбраните произведения представят различни препратки към *вариацията* в музикално-теоретичен контекст и в „миметични релационни системи“. При анализа е използван и херменевтично-холистичен подход.

Предмет на анализ са произведения като: „27 Haidenburger Vogellaute“ от Фабио Нидер, „Variationen“ от Фридрих Фос, „Variationssuite“ от Волфрам Вагнер, „Новите дрехи на краля“ (по тема от Йозеф Хайдн) от Йоханес Берауер, „Елегия за флейта“ от Марк-Андре Далбавие , „Sello de Luisa“, тема и 23 вариации за алтова флейта соло от Райнър Бишоф, Метанива – Параметрите на звука като предавател на чувства и съдържание в новата музика за флейта.

Докторантката изтъква: „Главата с акцент върху анализа на съвременни произведения за флейта е посветена на съображения, които излизат извън рамките на чисто музикалнитеоретичните подходи. Всички достъпни аспекти се използват по-скоро за интерпретация според критерия за *вариационност*.“

За мен с особена важност са текстовете предоставящи не само музикалнитеоретичен анализ, но и практически насоки, базирани на личния опит на дисертантката като флейтист – интерпретатор.

В **Заключението** са представени обобщения, изводи. Приложенията допълват в съдържателен план изследването.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

- Разработката е актуална и практически приложима.

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература – Авторът на изследването ползва достатъчно информационни източници, позоваването върху които е коректно.

Приноси на дисертационния труд

Приемам изведените от докторантката приноси на труда, между които:

„Значителен принос на докторската дисертация е нейният аспект на интерпретация на мета-ниво в областта на вариацията, заедно с добре познатите съображения на формалната теория и вариацията като основна музикална техника. Това дава възможност за сравнение на по-ранни методи за анализ, базирани на вариации, и такива, които включват прозрения и подходи извън чистата теория и по този начин функционират по многоперспективен начин като еквивалент на разнообразния съвременен музикален пейзаж. Това беше ръководено от въпроса за новите методи на интерпретация в областта на новата музика за флейта, тъй като старите методи са противоречиви за новата музика.“

Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд

Авторефератът в обем от 22 страници предава характера на докторската работа.

Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантката има достатъчно на брой публикации и концерти върху докторската теза.

Мнения, препоръки и бележки

Бих препоръчала трудът да бъде издаден.

В заключение:

Давам своята положителна оценка за дисертационния труд на **Биргит Карох: ВАРИАЦИОННАТА ФОРМА В СЪВРЕМЕННИЯ РЕПЕРТОАР ЗА ФЛЕЙТА (The Form of Variation in the Contemporary Flute Repertoire)**, във връзка с носените от него приноси с научни и приложни качества. Считам, че дисертационният труд на докторантката изцяло отговаря на изискванията за получаване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“ по Закона за развитие на академичния състав на Република България и предлагам на уважаемото научно жури тя да ѝ бъде присъдена.

10.01.2025, София

доц. д-р Росица Бечева